

במד"ר (פ' ו') כי מה האדם שיבוא אחרי המלך את אשר כבר עשוהו הפסוק הזה נאמר על שלמה ועל משה על שלמה כיצד וכו' עד אני ארבה ולבי לא יסור אמרו רבותינו באותה שעה עלתה יו"ד שבירבה ונשתטחה לפני הקב"ה וכו' כיצד נאמר על משה וכו' אלא בא להתחכם על גזירתו של הקב"ה והתחיל אומר אד' למה הרעות לעם הזה התחיל לדון לפניו וכו'. נראה דשלמה המלך לפי השגת שכל אנושי ואפי' לפי חכמתו היתירה הי' החשבון צודק שלבו לא יסור כי באם הי' טועה בחשבונו לא הי' צריך קרא לאמר טעם כי מה האדם שיבוא אחרי המלך רק בפשיטות שלב אדם מלא טעויות. וגם לא הי' נקרא חכם מכל אדם אשר כמקרה הכסיל גם הוא יקרהו שחשב וטעה. אלא ודאי שהחשבון הי' צודק שלפי מעלת נפשו וחכמתו כל תשוקת עוה"ז וכסופין דהאי עלמא לא היו תופסין מקום אצלו כלל. מה גם אשה חמת מלא צואה. ומה שהשתדל בנשים נכריות הי' כדי להכניע כל הכחות החיצוניים לקדושה. כמבואר בספרים הקדושים. ולא הי' שייך כלל אצלו שיסירו לבבו. אך מחמת ששורש כל דבר למעלה למעלה מקום שאין כח בו"ד שתהי' לו שום השגה שמה. ודיני התורה אינן אלא עצות מרחוק מגדול העצה לתקן הדעות וליישר כל המעשים כמ"ש הרמב"ם (סוף הלכות תמורה). היינו שאינם עצה לפי השגת שכל אנושי להבין תכלית התועלת אלא עצות מרחוק. ואפי' בדברים שלכאורה נראה הטעם נגלה אין לחשוב ולומר כי זה הוא.

התורה הן מניעי כח גלגל נעלם זה. והביט בתורה וברא את העולם. ואורייתא מחכמה עלאה נפקת. וזהו יו"ד שבירבה. אות קטנה רמז למיעוט התכונות בה. כמ"ש הרמב"ן (פ' בראשית). והיא עלתה ונשתטחה בקובלנא על שלמה שחושב את השגתו לעיקר ואינו מבין שממנה הכל. וכמו שהי' באמת בסיף שנשיו הטו את לבבו כי הכח הנעלם הוא המושל ומטה את לבב איש. וזהו תוכחת מגולה לכל איש לבל יהי' קל בעיניו שום דבר קל אפי' מנהג בעלמא של תורה. אף שלפי שכלו יהלל איש והתברך בלבבו שזה לא יזיק לו. ועדיין ישאר נאמן לה' ולתורתו. וכמ"ש בספר התניא שזוהי מלאכתו של יצה"ר להחליק הדבר בעיני איש שעדיין ישאר דבוק בה' ובתורתו. עיי"ש. ידע וישכיל כל איש שזה הוא פיתויו של היצה"ר. ושלמה המלך ע"ה לעד:

וכעין זה הענין שמץ מנהו הי' במשה רבינו ע"ה. שמחמת שלא הי' יכול לסבול צערן של ישראל יצא לידון לפי השגתו. ושפיר הקשה למה הרעות. וכמו שפרשו המפרשים ז"ל. אבל הי' לו לידע שלא זה הנגלה הוא טעמה של כל השליחית. אלא אמיתו של דבר הוא טעם נעלם באד שרשו בראשית המציאות. ושוב אין באז עוד קושיא ושאלה. וזה וידבר אלקים אל משה. אלקים הוא שם כח הנהגה. ויאמר אליו אני הוי'. והיינו כי הנהגה היא נמי משם הוי' המהוה כל נמצא וממילא שהוא קודם וראשית כל המציאות. וע"כ אי אפשר שיהי' לשום נמצא השגה בהנהגתו. לשפוט בשכלו